

N:o 25.

Af Herr Per Nilsson från Malmöhus län: Om förändrade bestämmelser angående väghållningsskyldighetens utgörande.

Det är en gammal erfarenhet inom statslivet, att lagar, som, på den tid de infördes, voro förestafvade af rättvisa och billighet, i den mån förhållandena ändras, komma att verka rent af skadligt och blifva ett hinder för samhällets utveckling i någon viss riktning. Det är då lagstiftarens pligt att träda emellan för att bringa en sådan lag i harmoni med tidens fordringar.

Vägunderhållet är, som bekant, i Sverige ett kommunalt onus, som vidlåder hemmantalet. Detta kunde väl försvaras på en tid, då knappt några andra vägar tarfvade årligt underhåll än de så kallade allmänna landsvägarne, men under inga omständigheter nu, sedan dessa vägar förlorat en icke ringa del af sin fordna betydelse, medan deremot andra tillkommit med samma kraf på ett sorgfälligt underhåll som landsvägarne. Vi hafva nu häradsvägar, som underhållas af hela häradet; socknevägar, som underhållas af hela pastoratet; byvägar, som underhållas af byen gemensamt; samt utfartsvägar, hvilka den får underhålla, som sig af dem begagnar. Der nu ett hemman vid enskifte får sina egor förlagda på ett stort afstånd från byn, så uppstå här af de svåraste olägenheter för egaren. Icke nog med att han först måste underhålla sin långa utfart, är han derjemte skyldig att gemensamt med byns öfriga hemman deltaga i underhållet af byvägarne, socknevägarne och häradsvägarne. Detta synes verkligen vara en så i ögonen fallande orättvisa, att den ofördröjligen bör af lagstiftarne undanrödjas.

Vid bedömandet af denna sak får man icke lemna ur sigte den alltjemt stigande odlingen och utvecklingen, som gör det nödvändigt, att alla vägar äro väl underhållna och vid alla tider på året farbara, så att intet hinder finnes för den allmänna samfärdseln. Denna fordran innebär, som man torde finna, att väl underhållna vägar äro ett allmänt samhällsintresse. Men om således alla kunna anses häruti lika intresserade, så borde väl också alla i fråga om vägunderhållet hafva lika skyldigheter. Huru härmed är bestäldt, vet emellertid hvar och en nogsamt, som

har någon sakkunskap i ämnet. Säterier i Skåne t. ex. äro befriade från underhåll af häradsvägar. Tänkom oss nu att behovet af flere häradsvägar gör sig gällande; det händer då att en väg, som förut underhållits af ett säteri endast såsom dess egen väg, blir upptagen såsom häradsväg, och i sådant fall kan det orimliga inträffa, att säteriegaren helt enkelt undandrager sig allt deltagande i underhållet af denna sin fordna väg, hvilket i stället drabbar de öfriga hemmanen inom häradet.

Vidare finnes det mångenstädes stora jordlotter, som icke äro satta i mantal och på denna grund äro befriade från vägunderhåll, hvilket är en påtaglig orättvisa. Äfven inträffar det numera icke sällan, att t. ex. en stor fabrik eller bruksrörelse anlägges i en kommun, hvarigenom vägarne slitas mångdubbelt och underhållet blir i samma mån dyrare för jordbrukaren. Är det vid sådant förhållande rimligt och rättvist, att underhållet uteslutande skall vidlåda jordbruksfastigheten, medan det uppenbart är till lika fördel för alla beskattningsföremål att hafva vägar och hafva dem i godt skick?

I fråga om vintervägarne framstår orimligheten af nu gällande lagstiftning för vägarnes underhåll ännu starkare. Många hemman hafva sina väglotter på häradsvägen på mer än en mils afstånd från sin bostad. När nu vid inträffande yrväder under loppet af några dagar snön samlas på slätterna i stora drifvor, att ingen kan färdas hemifrån förr än snön blifvit undanskottad, då fordrar lagen icke desto mindre af vägegaren den fysiska omöjligheten, att han straxt skall vara vid sin väg-lott och skotta snö.

Det ligger i sakens natur, att ett så vidsträckt land som Sverige, med så vexlande klimatiska förhållanden och så olikartad jordbeskaffenhet, icke kan vara tillfredsstäldt med en lika lydande förordning för vägunderhållet i hela riket. Det vore derföre, i min tanke, önskligt att endast hufvudgrunderna derför bestämdes i allmän lag, medan det öfverlemnades åt landstingen att fastställa de närmare bestämmelserna, hvilka dock skulle underställas Kongl. Maj:ts pröfning och fastställelse.

Jag vill derföre i ödmjukhet anhålla, det Lag-Utskottet täcktes utarbete en allmän lag på följande grunder:

Hvarje kommun underhåller alla vägar inom sitt område, och dessa fördelas på jordbruksfastigheterna efter fyrktal.

Alla andra beskattningsföremål inom kommunen erlägga en billig årlig afgift efter 2:dra artikeln Bevillningsstadgan såsom bidrag till vägarnes underhåll.

Alla större broar inom landstingets område byggas och underhållas uteslutande för medel, som af landstinget beviljas och uttaxeras.

Skulle inom något landstings område finnas allmän farväg, hvars underhåll faller sig för drygt för någon kommun, så må

landstinget bevilja samma kommun ett rättvist funnet årligt vederlag.

Angående alla öfriga bestämmelser öfverlåtes åt landstingen att fatta beslut, som derefter underställes Kongl. Maj:ts pröfning och fastställelse.

Så snart de nya förordningarne äro färdiga att träda i verkställighet upphäfves allt hvad i nu gällande lagar och författningar är stadgadt angående vägunderhållet.

Om remiss af denna min motion till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1873.

Per Nilsson
i Espö.

N:o 26.

Af Herr Sven Nilsson i Efveröd: Om rättighet för församlingarne i Lunds stift och Halland att under vissa vilkor disponera öfver den till klockarne nu utgående Helgonskylden.

En fråga, som flera gånger varit föremål för Riksdagens behandling, är frågan om, att den gamla afgäld som, under namn af helgonskyld, utgått inom provinserna Skåne, Halland och Blekinge till klockarne för åliggandet, dels att sköta kyrkosången, och dels att undervisa ungdomen i skolorna, skulle öfverlemnas till församlingarne för att användas till dess ursprungliga ändamål. Under den tid denna fråga varit föremål för Riksdagens behandling, har den vunnit en ganska fullständig utredning, så att jag icke tilltror mig kunna framställa någon sådan af mera omfattande beskaffenhet, utan får nu hänvisa till äldre riksdagshandlingar, och särskildt sådana för det sist förflutna året.